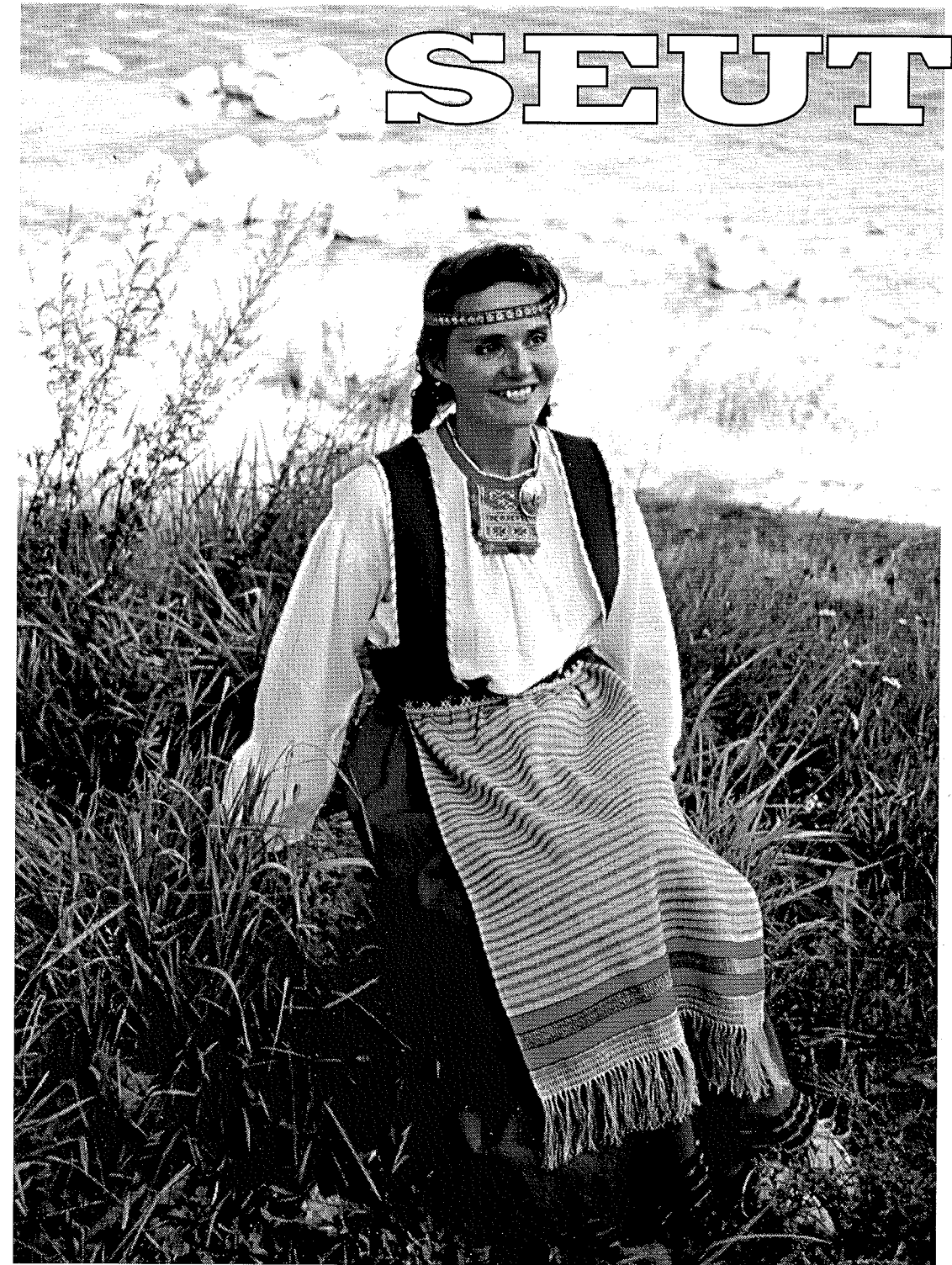
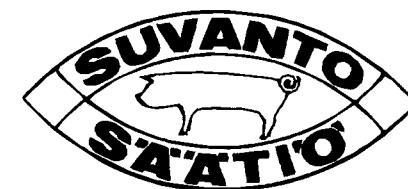

SUVANNON SEUTU

N:o 4 • 1998
K E S Ä K U U

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

*Iloista
juhannus-
juhlaa!*

TOIMITUKSEN TUOLI

Tervetuloa teille! Vuosi on edennyt jo liki keskikesän suurta juhlaa, juhannusta. Samalla on puolivälissä myös Suvannon Seudun vuosikerta – neljä numeroa on ilmestynyt, ja toinen kokoma vielä tulossa. Tilaushintahan on säätiön valtuuskunnan päätöksellä ennallaan eli 80 markkaa.

Karjalan Liiton kesäjuhlat karkeloitiin tällä kertaa Salossa. Sakkolan omaa pitäjäjuhlaa vietetään tällä kertaa yksipäiväisenä, Juupajoen väki kutsuu mukaan runsaslukuista joukkoa sunnuntaiksi 2. elokuuta.

Elokuussa on luvassa muutakin sakkolaisten ja heidän ystäviensä juhlaa. Sankaripatsaan pystyttäminen Gromovossa on edennyt loppusuoralle, ja lupauksen mukaan kaikki pitäisi olla valmiina elokuun loppupuolella. Patsaan vihkiäisjuhlaa vietetään elokuun toiseksi viimeisenä lauantaina, joten säästeltäköpää voimia tähänkin reissuun.

Kotikylämatkat ovat varmasti jo hyvässä vauhdissa. Kuten tuonnempana Heimo Viskari kirjoituksessaan muistuttaa, Sakkolassa syntyneiden tulisi houkutella nuorta polvea entistä aktiivisemmin mukaan ja esitellä heille paikkoja ja tapahtumia paikan päällä. Juuret on helpompi löytää, kun on oikea opas matkassa.

Itse pääsin tutustumaan sakkolaiseen sukukylääni tätini – nyt jo edesmenneen – Elli Pulakan (omaasukua Raaska) välityksellä. Äitini ei enää kysynyt kotikonnuilleen matkaamaan, mutta olen iloinen, että Elli-täti vielä muutamia vuosia sitten jaksoi toimia opaspaana. Viime kesän pitäjäjuhlilla lisätietoja sain enoltani Yrjö Raaskalta. Ilman sukulaisten opastusta reissut olisivatkin olleet paljon vaikeampia.

Antoisia matkoja ja aurinkoisia kesäpäiviä!
- MRT

Taas juhille Sakkolaan!

Viime vuonna ei suurten Sakkolajuhlien aikaan Gromovossa välttämättä arvattu, että jo vuoden päästä on samalla paikalla toiset suuret juhlat. Suvanto-Säätiö on kuitenkin loppukeväästä päättänyt ja alkukesästä sinetöinyt päätöksen, jonka myötä Sakkolan kirkkomaalla vietetään uudistetun sankaripatsaan paljastusjuhlaa lauantaina 22. elokuuta 1998.

- Tähän on päädytty. Sakkolalaiset ovat olleet juuristaan ja sankarivainajiensa kohtaloista hyvin kiinnostuneita, ja uskon, että patsasjuhla kutsuu paikalle nytkin runsaan osanottajajoukon, sanoo säätiön hallituksen puheenjohtaja Esko Kallonen.

Säätiö ei ole järjestämässä matkareittejä samalla voimalla kuin viime kesänä, mutta voi antaa yhteystietoja matkanjärjestäjistä.

- Juhlijoita veivät paikalle ainakin Lomalinjat, joilta voi asiasta tiedustella numerosta 03- 2140405. Punkalaitumen suunnalta asiaa hoitaa Veli Nieminen 02- 7674028 ja kuljettaja Erkki Ahoelta voi kysellä numerosta 03- 3640857. Tampereella bussintäytämisestä huolehtivat Leevi ja Maire Kanervisto puh. 03- 3174341 ja Markku Nuora Vesilahden Liikenne 03- 3737300. Helsingin suunnalla yhteyksiä kannattaa kysellä Eila Arolta 09- 8849402, ja Lappeenrannassa Opaspalvelu Toivo Laidiselta puh 05 - 4566 084 tai 050 572 4303, luettelee Kallonen yhteyshenkilöitä.

Kansikuvatyttö

Suvannon Seudun juhannusnumeron kannessa, Kiviniemen kosken rannalla, hymyilee Mervi Äikäs. Sakkola-Rautu - kansallispukuinen Mervi oli toinen viimekesäisen pitäjä-juhlan juontajista.

Matkat järjestellään todennäköisesti 2- tai 3-päiväisinä ja hinnat liikkuvat tuhannen markan kahta puolta. Majoituspaikkoja on Kiviniemen Losevossa ja ilmeisesti osin ainakin Käkisalmissa.

Uudelleenpystytyksen alla oleva sankaripatsas on alun perin laitettu paikalleen vuoden 1922 paikkeilla vapaussodassa kaatuneiden muistomerkiksi.

- Sitten haudausmaalle saatettiin talvi- ja jatkosodassa kaatuneita sankarivainajia hieman yli 200.

Suvanto-Säätiön hallinto on useamman vuoden ajan suunnitellut patsaan pystytystä. Kaksi vuotta sitten hallituksen jäsenet muutamalla avustajalla vahvistettuina kävivät paikalla täyttämässä kaivannon, minkä venäläiset ovat haudausmaalle aikanaan tehneet.

- Sen jälkeen muistomerkkin suunnittelu pääsi vauhtiin. Luonnoksia tehtiin Vammalassa Tyrvään käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksessa, ja valituksi tuli Sirpa Seppälän patsasmalli.

Tarjousten jälkeen patsaan tekeminen ja pystyttäminen päätettiin teettää Venäjän puolella, että kuljetus- ja tullikustannuksilta välttyään. Patsaan uudet valmistetaan Antrean Kiviveistämössä, materiaalina on punertava graniitti.

- Tavoitteena on mahdollisuuksien mukaan entisenkaltaisen patsas. Vanhoja osia on käytössä – ne Losevossa olleet leijonat – mutta yli puolet joudataan teettämään aivan uutta, kertoo Kallonen.

Hän uskoo, että uudesta patsaasta tulee mieluisa kukkienlaskupaikka sakkolan kirkkomaalla lepäävien vainajien muistamiseksi. Tähän asti kukkia on laskettu muutaman vuoden pystyssä olleelle, kirkon portaiden muistopaadelle. Uusi patsas kohoo noin viiden metrin päähän.

Patsaan paljastustilaisuuden ohjelmasta kerrotaan seuraavassa Suvannon Seudussa.

Juupajoki odottaa juhlijoita

Tämän vuoden Sakkola-juhla, joka on jo järjestyksessään 50:s, pidetään 2. päivänä elokuuta Juupajoella. On neljäs kerta, kun tänne pieneen Pohjois-Hämeen pitäjään kokoonnumme juhlan viettoon.

Kun meillä täällä oleville varsin vähälukuisille sakkolalaisille viime vuoden lopulla juhlan järjestämistä yllättäen tarjottiin, suhtauduimme tarjouksen vastaanottamiseen hieman epäroiden. Varsinkin, kun edellisten juhlien innokas puuhamies Pentti Pärssinen on poissa joukostamme. Kävi kuitenkin niin, että Karjala-seuramme johtokunta suhtautui asiaan yksimielisen myönteisesti, ja niin juhla päätettiin järjestää yhdessä koko seuramme voimin.

Sen verran kuitenkin aikaisemmasta tingittiin, että tällä kertaa juhla pidetään vain yksipäiväisenä, koska sen katsottiin paremmin sopivan rajallisille mahdollisuuksillemme.

Juhlapaikkamme ovat entiset tutut, Juupajoen kirkko ja Korkeakosken liikuntahalli. Te, jotka aikaisemmin olette jo täällä käyneet, tiedättekin niiden sijainnin, mutta ensikertalaisille tiedoksi, että kirkko, jossa juhla jumalanpalveluksella alkaa kello 10, on kirkonkylässä, josta matkaa Korkeakosken koulukeskuksen liikunta-

hallille on noin 5 kilometriä. Kunnanviraston siirryttyä kirkonkylästä Korkeakosken taajamaan ovat nimet eräissä tienviitoissa muuttuneet, mutta laitamme risteysiin opasteet, niin ettei harhautumisen vaaraa pitäisi olla.

Päiväjuhla alkaa kello 14, joten toivottavasti jää riittävästi aikaa kirkolta tullessa siihen tärkeimpään ”haastamiseen” ja kuulumisien kertomiseen, sekä ruumiin ravitsemiseen, johon emäntämme ovat parhaansa mukaan varautuneet koulukeskuksen ajanmukaisessa ja tilavassa ruokalassa.

Juhlan ohjelma on tarkemmin lehtemme seuraavassa numerossa, mutta nyt etukäteen jo sen verran, että jumalanpalveluksen toimittaa Hämeenkyrön kappalainen Tenho Korhonen, joka sukujuuriltaan on äidin puolelta Haparaisista. Äiti on tyttönimeltään Ida Kekki ja Ristolantalon tytärtä.

Juhlpuheen pitää Sakkolan oma poika, kunnallisneuvos Teuvo Viskari Vilakkalasta.

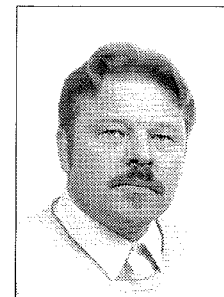
Toivomme, että säiden haltija olisi meille suosiollinen ja monisatalukuisina saapuisitte 2.8. vieraaksemme Juupajoelle.

Tervetuloa entiset ja uudet juhlijat!

Olavi Lopenen

PAUKUN PALSTA

Taipaleenjoen 180-vuotisjuhlilta

Osallistuimme hallituksen puheenjohtaja Esko Kalloksen kanssa Suvanto-säätiön edustajina 23.5.1998 metsäpirttiläisten järjestämään Taipaleenjo-

en 180-vuotisjuhlaa Talvisodan taistelutantereella. Juhlapaikka sijaitsi Terenttilän kylässä Mustaojan takana. Kirvesmäen puoleisella ruohokentällä Taipaleenjoen pohjoisrannalla.

Juhlapaikka oli erittäin hyvin valittu ja valmistelut suoritettu huolella. Mutta sateen sattuessa ei luonnollisestikaan niissä olosuhteissa ollut mitään muuta mahdollisuutta kuin pitää juhla sateessa. Ja näin kävi. Ilma oli todella surkea, sateinen ja kolea. Vaikka ulkoiset olosuhteet olivatkin säästä johtuen vaikeat, juhla vietiin ihailtavalla sitkeydellä loppuun saakka ja ohjelma oli erittäin hyvä ja lämminhenkinen.

Professori Pertti Vakkilainen piti erityisen mielenkiintoisen puheen Taipaleenjoen synnystä ja kehityksestä. Insinööri Eero Laurila kertoi seikkaperäisesti Talvisodan tapahtumista Taipale-

en alueella. Diakoni Heikki Ahtiainen esitti eläytyen Yrjö Jylhän runoja, jotka ovat syntyneet Talvisodan Taipaleella.

Taipaleenjoen juhlan jälkeen runsaan 200 hengen vahvuinen juhlayleisö siirtyi rintamalinjojen taakse tunteuttomien suomalaisten sotilaiden haudalle viettämään lyhyen, mutta sitäkin arvokkaamman hartaushetken. Lopuksi metsäpirttiläiset juhlan järjestäjät, Punkalaitumen sotaveteraanit, Suvanto-säätiö sekä Sakkola-seura lasivat kukin seppeleensä muistomerkille.

Hannu J. Paukku
Suvanto Säätiön valtuuskunnan pj.

KUOLLEITA

Saara Kemppainen, omaasukua Huuska, syntynyt 12.8.1927 Sakkolan Röykkylässä, kuoli 17.5.1998 Oulun yliopistollisessa keskussairaalassa. Hänen viimeinen kotipaikkansa oli Kemijärvi.

Jorma Oskari Tatti, syntynyt 1.12.1926 Sakkolan Riiskassa, kuoli 2.4.1998 Tampereella.

Syksyllä 1997 kuoli Äänekoskella Torsti Äikäs 86-vuotiaana. Hän oli syntynyt Sakkolassa samoin kuin hänen pari vuotta aikaisemmin kuollut puolisonsa Elma, omaasukua Naskali.

Tverin Karjalaan

Elokuun loppupuolella Karjalan Liitto järjestää matkan Tverin Karjalaan, sen kaupunkeihin ja kyliin. Matkan aikana majoitutaan karjalaisissa perheissä.

Matkan oppaana toimii Zoja Turitseva Tverin Karjalaisten Kulttuuriseurasta ja matkanjohtajana projektisihteeri Kaisu Lahikainen Lappeenrannasta. Matkanjärjestäjänä on Finnsov Tours, jonne voi ilmoittautua.

Armas Viskarin muistolle

Setäni Armas Viskari syntyi Sakkolan Vilakkalassa 8.3.1918. Siellä hän vietti lapsuutensa ja nuoruutensa. Koulun jälkeen hän työskenteli kotitalallaan, kunnes joutui sotaan 21-vuotiaana. Sotapalvelus päättyi hänen osaltaan haavoittumiseen.

Armaksen evakkomatka kulki Rautalammin ja Oriveden kautta Tyrvälle, josta perhe – äiti ja neljä veljeä – sai maatilaa. Haavoittumisen jälkeen Armas oli käynyt metsäkoulun, mutta elämä vei ammatinvalinnassa toisaalle. Asuttuaan lyhyen aikaa Mäntässä hän päätyi noin 40 vuodeksi Ruotsiin.

Vastapainoa raskaalle työlle koneenhoitajana Boforsin tehtailla oli muun muassa lauluharrastus. Armas oli mukana suomalaisten kuorossa, jonka bravuurina hänen mukaansa oli laulu ”Maan korvessa kulkevi lapsosen tie”.

Lähes kaikki lomansa Armas vietti Suomessa lähisukulaisten luona vierailen. Odotettu vieras hän olikin tuoden tuulahduksen ”suuresta maailmasta”.

Erityisen lähellä Armaksen sydäntä oli kotiseutu Karjalassa. Kun raja aukesi, hän oli ilman muuta mukana retkillä Vilakkalassa. Näitä matkoja hän odotti innokkaana koko talven ja toivoi voivansa olla mukana niin kauan kuin elon päiviä riittää. Myös Sakkolan pitäjäjuhlisiin hän osallistui mielellään.

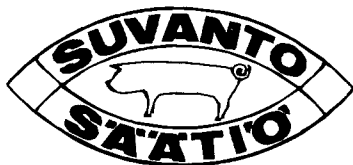
Armas muutti Vammalaan (ent. Tyrvää) vuonna 1996. Hän oli alkanut jo kotiutua uuteen asuinpaikkaansa, kun yllättäin saimme suruviestin. Armas kuoli influenssa jälkioireisiin 80-vuotispäivänsä kynnyksellä 1.3.1998.

Armas-setä jäi muistoihin iloisena ja elämänmyönteisenä ihmisenä. Läheisvusta häntä kaipaavat veljet August ja Lauri, sekä veljien perheet.

Elina Viskari

Suvannon Seutu
julkaisee joka
numerossaan:
- suruviestit
- syntymäpäivät
- häät, valmistuneet,
kastetut, yms.
perhetapahtumat.
Lähetä tiedot
toimitukseen,
liitä mukaan valokuva.

SUVANNON YMPÄRISTÖN
KOTISEUTULEHTI

UUOSIA TÄYTTÄNEITÄ

90 vuotta täytti Helena Ruottunen, omaasukua Karppanen. Sakkolan Riiskasta syntyisin oleva Helena vietti 14.5.1998 merkkipäiväänsä Lempäälässä. Mukana iloisessa juhlassa oli sisarusten lapsia perheineen, puolison sukua, lottaystäviä ja sotaveteraanien edustajia.

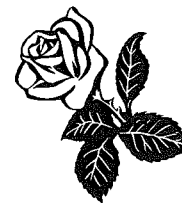
Helena-täti on asunut viimeiset kolme vuotta Himminkodossa, jonka hoitajien huomaavaisuuden ja asiantuntevan hoidon turvin vanhuuden päivät sujuvat arvokkaasti ja onnellisesti.

Soi kunniaksi Luojan ja Jo Karjalan kunnailta kaikuivat ”kevään lapsen” juhlassa mieliinpainuvasti. Helena lauloi mukana erehtymättä sanat muistaten, kuten entiseltä kuorolaulajalta sopii odottaakin.

Ahkerana työntekijänä ja aktiivisena osallistujana tunnettu päiväsankari ei enää liikkumisvaikeuksien vuoksi voi itse ohjata askeleitaan, mutta hän toivottaa ystävät vastakin käymään. ”Kiitoksii ko muistitta, tulkaaha vastakii, tääl mie uon”. –RR

75-vuotisonnittelut Reino Savolaiselle, syntynyt Sakkolan Petäjärvellä 30.6.1923. Eläkepäiviään hän viettää Tampereen Kalevassa. Onnea toivottavat Alisa, Ulla ja Mikko.

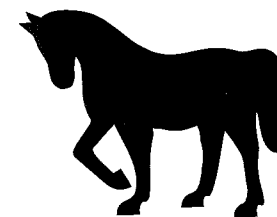

90 vuotta täytti Jyväskylässä 24.4.1998. Edith Naski (kuvassa), omaasukua Kukkonen, Kuisma. Kotipaikka oli Sakkolan Kiviniemi.

Syntymäpäiviä vietettiin hotelli Laajavuoressa sukulaisten ja ystävien seurassa. Edith Naskin harrastuksiin kuuluu lenkkeily ja seuratoiminta.

Tuli vello vierahiksi

Tuli vello vierahiksi
kahel kananmunal
kaheksal kakkaral
kymmenäl jyrkijäl.

Tuli vello vierahiks.
Sit vellolt hevone hävis.

Laitoin lapset etsimää,
ei lapset hevosta etsi,
lapset etsii lastusii.
Laitoin piitat etsimää,
ei piitat hevosta etsi,
piitat etsii pirtapuita.
Laitoin rengit etsimää,
ei rengit hevosta etsi,
rengit etsii reslapuita.

Mäniin itse etsimää,
pääsin mie suurel mäjel,
korkial kukkulal.
Sit kuuntelin ja kääntelin.
Kuulin mie kellon kilkauksen,
poronkellon poukahuksen,
pappilan parhaal kevol
kirkkoherran hernekuvol.
Sit pappi löi jo pajallaa
kirkkoherra helmallaa,
lukkan löi lusikallaa.
Sielt tul velloin hevone.

Helena Ruottusen syntymäpäivillä luettiin oheinen Irma Havumäen antama loru. Anni Karppanen saneli tämän lorun pojantyttärelleen Irma Karppaselle (nyk. Havumäki) vuonna 1953.

Anni Karppanen, omaasukua Lamppu, oli Sakkolan Riiskasta. Hänen lapsensa on Helena Ruottunen, kenen 90-vuotispäiviä juhlittiin toukuussa. Muut lapset olivat Anna Maria Saksanen, Filemon Karppanen, Hilja Saretsalo, Alma Kuparinen ja Johannes Karppanen.

ILMOITA UUSISTA
”SAKKOLAN
YLIOPPILAISTA”.

Lähetä tiedot toimitukseen,
kerro sukujuuret
ja laita mukaan myös
valokuva!

Lähetä postia myös muista
valmistuneista.

Osoitteella Suvannon Seutu,
Rautasemantie 375,
37550 Lempäälä.

Öinen usva suojeli Kiviniemen kosken
rantojen miinoittajia vuonna 1944

Kahdeksan erilaista käyntiä Kiviniemessä

Viime kesän historialliset Sakkolajuhlat laittoivat Heimo Viskarin muistelemaan erilaisia käyntejään Sakkolassa. Muistikuvat alkavat 1930-luvun Kiviniemen markkinoilta.

Ensimmäisen markkinareissun tein laivalla Suvantoa pitkin Makkaran rykiltä Kiviniemeen ja markkinapaikka oli raviradalla. Olihan se elämys siihen aikaan nuorella pojalle.

Toinen markkinareissu tehtiin hevoskyydillä, olisiko ollut 1938 ja silloin paikka oli nykyisen motellialueen paikkeilla. Taloudellinen tilanne oli alkanut Suomessa parantua ja raha alkoi liikkua; markkinoilta kykeni jo jotain ostamaan.

Seuraava yhtymäkohta Kiviniemeen ja Viiksanlahteen liittyi syksyyn 1941. Sakkola oli juuri vallattu takaisin ja meitä nuoria poikia ja tyttöjä sekä jokunen vanhempikin tuli Sakkolaan viljankorjuuseen. Lähdimme Toijalas-
ta junalla aika isolla joukolla ja reitti oli Parikkalaan ja sieltä junalla avovaunuissa Sairaalan asemalle ja edelleen autoilla Viiksanlahteen.

Sodan jäljet olivat näkyvillä kaikes-
sa kaameudessaan, kaatuneita oli tien-
varsissa hautaamatta ja isot vankijonot
tulivat vastaan. Viikon kuluttua siir-
ryimme kotikyliin töihin viljan korjuu-
seen ja puhdistustöihin.

Seuraavana vuonna oli sitten meidän
1924 syntyneitten lähtö sotatoimiin, ja
kohdalleni tuli paikat Metsäpirtti ja

Lempaala pionp. 31 joukoissa.

Viides tapahtuma oli sitten Kiviniemen kenttäsairaala keväällä 1943 entisellä Kiviniemen kasarmilla, kolme viikkoa kului siellä. Sairaalaan tuotessa otettiin päällysvaatteet pois, ettei parempikuntoiset pääse omille lomilleen, mutta ainahan siinä iässä oltiin kekseliäitä. Jo sairaalassa varoittelevat, että ei pidä luovuttaa kaikkia kampeita. Kenelle jäi vahingoissa saappaat sängyn alle, kenelle mantteli ynnä muuta.

Minäkin kävin puntiksella kylällä tuttuja tapaamassa, kun kunto antoi myöten, oli salassa paljaat saappaat, mantteli ja lakki päässä. Sairaalarissun jälkeen sitten mentiin takaisin rintamalle.

Kuudes tulo Kiviniemeen oli kesäkuun 18. päivä 1944. Suurhyökkäys oli alkanut Kannaksella ja yksikkömme vetäytyi Lempaalasta Raudun kautta Sudenhäntään, josta ylitimme Suvannon syöksyveneillä ja ruuhilla Virkin rantaan.

Osa yksiköstämme tuli yli Vuoksen Oravaniemestä ja osa Kiviniemen siltoja myöten. Suvannon ylityksen ollessa käynnissä Kiviniemen sillat räjäytettiin 18.6. kello 19.00.

Kesäkuun loppu menikin sitten Kiviniemen rantoja miinoittaen, esimerkiksi nykyisen motellialueen rannat oli täynnä putkimiinakenttää.

Kosken ranta oli vaikea paikka, ai-
noastaan yöllä voi ryömiä siellä, sillä
yöllä nousi usva kosken ylle, jolloin

parin tunnin ajan voi olla siellä.

Kiviniemessä ei ollut suurempia taistelutoimia, tykistötulta ja yksi ylityksen yritys kesäkuun lopulla.

Heinäkuun alkupäivinä oli sitten lähtö Äyräpään ja Vuosalmen taisteluihin, jossa olimme aselepoon asti 5.9. saakka, ja siellä olikin kovat taistelut.

Seuraava tulo Kiviniemeen oli sitten aselevon aikaan. Purimme miinoitteita pois ja seurasimme, kun venäläiset rakensivat uutta siltaa räjäytetyn tilalle.

Sodanaikaiset maantiesillat sijaitsivat kosken niskan kohdalla, nykyisen motellin ravintolan ohi suoraan koskelle.

Pääsin käymään vielä viime hetkellä kotikylässä Vilakkalassa polkupyörällä. Autiota joka paikassa, viimeiset so-
tilaat lähtöä tehden.

Poikkiesin tulomatkalla vielä kirkonmäellä. Sankarihaudan ristit olivat vielä paikoillaan, seisoin siinä hetken ja muistelin, että olin edellisenä kesänä ollut kaksi kertaa mukana tuttujen haudauksessa. Nyt paikalla on vain iso kuoppa ja alue on ollut monta vuosikymmentä unohdettuna.

Näin saavuini takaisin yksikköömme ja lähdimme marssimaan uudelle rajalle Räisälän, Kaukolan kautta Simpeleelle. Sakkola ja Kiviniemi jäi autioksi ja tyhjäksi, Kiviniemen kosken varsi oli ammuttu yhdeksi murrokoksi.

Ei meidän sota vielä loppunut, piti käydä Lapin sota. Joulukuun alussa kohdaltani sota loppui, kotiväki löy-

Kiviniemen kosken maisemia Heimo Viskarin ikuistamina viiden vuoden takaa. Sodanaikainen silta sijaitsi tästä oikealla.

tyi Rautalammita. Pitkä kierros tuli tehtyä, huhtikuussa olin viimeksi lomalla ja nyt seuraavan kerran omaisten parissa joulukuussa.

Tuli elämäkokemusta 20-vuotiaalle nuorelle miehelle.

Sakkola jäi vuosikymmeniksi vain muistojen joukkoon, mutta aika muuttui, koittivat ne vuodet, kun aloitettiin niinsanotut omat luvattomat matkat Pietarista Sakkolaan.

Muistaakseni ensimmäinen matka Sakkolaan tapahtui 1978 taksikyydillä. Oli jännittävä ja mielenkiintoinen matka, kolme kertaa sakotettiin, mutta kotipihalla käytiin.

Kiviniemen sillan ylitys oli tarkka paikka, taisi kuljettaja pelätä sitä enemmän kuin matkustajat.

Muutoksia on tapahtunut näiden lähes kahdenkymmenen vuoden aikana edelleen, nyt on käyty vuosittain Sak-

kolassa, niin takseilla kuin linja-autoilla.

Kulkiessa nyt kesäisin Sakkolassa ja Kiviniemessä, tulee ajatelleeksi mitä on tapahtunut, millainen Sakkola ja Kiviniemi oli ennen sotaa, sodan aikana ja nyt.

Ei paikat ole sellaisessa kunnossa kuin ennen sotaa ja puhumattakaan sodan ajasta. Monesti olen miettinyt, kun muistelee sodan aikaa, ei voinut silloin kuvitella, että voimme mennä vielä viettämään pitäjänjuhlia Kiviniemeen – tilanne oli silloin 1944 hyvin toisenlainen.

Se kulttuuri, joka meillä oli ja on, on aivan toisenlainen, mutta Suvanto, Vuoksi on paikallaan ja luonto peittänyt sodan tuhot. Tulee vain mieleen, millainen Sakkola olisi tällä hetkellä, jos sota ei olisi käynyt seudun yli.

Vahinko vain, kun meni näin pitkä ajanjakso, että tähänkin päästiin, että juhlia voitiin viettää Sakkolassa, sillä ne miehet ja naiset, jotka tekivät elämäntyönsä Sakkolassa, ovat jo poissa keskuudestamme ja eivät voineet tulla mukaan juhliin.

Meitä Sakkolassa syntyneitäkään ei ole enää paljon jäljellä. Siksi meidän olisi tärkeää saada lapsemme käymään syntymäpaikoilla, me kun voimme vielä näyttää ja kuvata lähtöpaikkamme, juuremme, heille.

Kiitos Suvanto-Säätiölle vielä juhlista ja siitä, että on saatu luvat Kirkonmäen vuokraamiseen.

Heimo Viskari

Ievaloiset koolla Pirkanmaalla

Helatorstaina kokoontui pirkanmaalaiseen Kivirannan kurssikeskukseen joukko ihmisiä, joista muutamilla oli rintapielessään vihreä omena. Joillakin samainen hedelmä oli painettuna T-paidan rintamukseen. Valkopohjainen viiri pöydällä oli sekin koristettu omenalla.

Koolla ei kuitenkaan ollut omenanviljelijöiden yhdistys, vaan Eevan suku – ievaloiset.

Helatorstai on vakiintunut Ievaloisten sukuseuran kokoontumispäiväksi. Ensimmäisen kerran kokoonnuttiin vuonna 1991 Orivedellä Sakkola-juhlien yhteydessä. Tänä vuonna sukukokoukseen oli saapunut puolisen sataa ievaloista.

Perhejumanpalvelus Pirkanmaan uudessa kirkossa oli oivallinen aloitus sukukokoukselle. Samoin kuin lasten runsas lukumäärä kirkossa viestitti jatkuvuudesta ja yhteydestä, myös sukuseura haluaa vaalia yhteenkuuluvuutta ja säilyttää menneiden sukupolvien perintöä tuleville.

Ievaloisia olikin kokoontunut vauvasta vaariin. Tultiin tapaamaan tuttuja ja tutustumaan uusiin jäseniin. Tai kuulemaan muinaisilla kotiseuduilla käyneiden terveisiä.

- On niin mukava tavata sukua, kommentoivat Saima Viskari ja Hilja Länsirinne, jotka muistelevat olleensa mukana jokaisessa sukukokouksessa.

Oikeastaan Ievaloisten sukututkimuksen alkuunlähtö on Saiman ja Hiljan ansiota.

- Viskarin suvulla oli sukukokous, Saima Viskari muistelee. - Aloimme Hiljan kanssa miettiä, että Eevan sukuakin pitäisi ryhtyä tutkimaan.

Hilja Länsirinteen poika, Yrjö Länsirinne innostui asiasta ja niin sukututkimus lähti käyntiin. Länsirinteen työn tulos ilmestyi vuonna 1993 nimellä ”Ievaloisiin suku, tutkimus Sakkolan

kunnan Vilakkalan kylässä eläneiden Aapro Yrjönpoika Eevan (1780-1854) ja hänen vaimonsa Maria Matintytär Meskasen (1785-1863) jälkeläisistä”.

Viime vuoden aikana ilmestyi toinenkin tutkimus nimeltä ”Eevan suku Sakkolan Koselasta”.

Kaiken ikäiset viihtyivät

Lempäälästä kotoisin oleva Sami Tapanainen oli mukana ensimmäistä kertaa.

- Loistava juttu, että on tällaisia sukukokouksia, kuuluu nuoren miehen mielipide. - Täällä on mukavan leppoisaa tunnelma. Tulen varmasti seuraavallakin kerralla.

Kokouksen nuorin osanottaja ilmaisee hankin mielipiteensä äidin sylissä. Ilmeestä päätellen piakkoin vuoden täyttävä suvun jäsen on tyytyväinen päivän antiin.

Kokoontuminen kului pitkälti vapaan seurustelun merkeissä, mutta virallisen kokouksen lisäksi oli myös muuta ohjelmaa.

Outi Kaharin huilu soi sulhasen, Kalle Erkkilän säestämänä. Yhteislaulujen aikana pianon ääressä istui Kyllikki Kajarinne. Jouko Eräranta toi tietois-kun Pirkkalan historiasta ja nykyisyydestä. Pöydissä kierteli valokuva-albumi, johon oli koottu vanhempaa ja nuorempaa tietoa suvun vaiheista.

Ensi vuonna Hollolassa

Kokous valitsi sukuseuran puheenjohtajaksi Mirja Aurasen Salosta. Muiksi jäseniksi valittiin Jouko Eräranta, Maija Kajarinne, Kaarina Kekki ja Lauri Lahti sekä varalle Mirja Eräranta ja Yrjö Länsirinne.

Sukuseuran puheenjohtajina ennen

Mirja Aurasta ovat toimineet Yrjö Länsirinne ja Kaarina Kekki.

Ensi vuonna päätettiin tavata Hollolassa.

- Ja muistakaa hankkia sukupaita – se vihreäomenainen, kuului vielä pihalla, kun Ievaloisiin suku alkoi hankkiutua kotimatalle.

Sinikka Lehtinen

Eevan suku –kirjaa voi tilata osoitteella Tapio Eeva, Maa-herrank. 10, 20200 Turku.
Puh. 02- 230 1215.

Sanan- selitystä

Jos on asia **pieles**, tarkoittaa se Emma Koirasen murren sanaston mukaan sitä, että heinät on koottu ladonseinää vasten.

Puohiallas taas on akananpoistaja ja **härtsikäs** heinäseiväs.

Astuva on äes ja **atra** tarkoittaa sahraa. Kyntöaura on **luukka** ja **moasi** maatalouskoneiden rasvausaine. **Mutka** tarkoittaa varstaa. **Viskuakone** on viljan lajitteija.

Jussikko on luonnonheinää ja **karistiet** heinän rippeet.

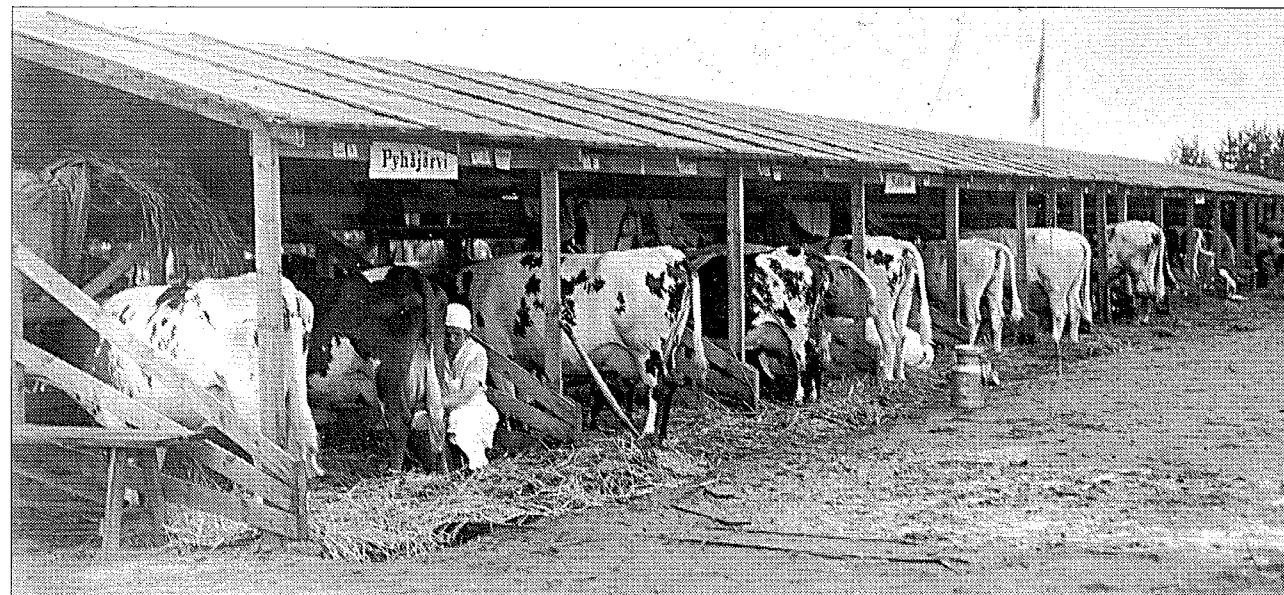
Koappuna on puimaton tatarikasa.

Poltikkaine on nokkonen.

Ryytmoa tarkoittaa kasvimaata ja salvo aitan laaria.

Sapiloat ovat heinänkantopuut.

Soatto on heinäkasa.

Maatalousnäyttelystä tehty vanha postikortti, mutta vuosiluku ei käy selville Virkin omistamasta kuvasta. Etualalla Pyhäjärven osasto, seuraavana Sakkolan. Kuvassa menossa lypsykilpailu.

Ne kuulut Sakkolan porsaات...

Mitäs muita kuin Sakkolan porsaita? Sikakuva löytyi Tyyne-Kerttu Virkin kätkeistä.

Ostosmatka Pettisen kultasepälle on kaunis muisto

Sakkolan kirkon viimeisen rippilapsen lahjakello käy yhä

Luettuaani Suvannon Seudun 1997 joulukuun numerosta Paula Kohon (os. Pettinen) muistelmat isästään kelloseppä Pettisestä, jolla oli 1930-luvulla kello- ja kultasepäntiike Käkisalme-
sta, palautui mieleeni tapaus 59 vuoden takaa.

Huhtikuulla 1939 olin isäni kanssa mainitusta kelloliikkeestä ostamassa minulle rippilahjaksi taskukelloa. Pääsimme -39 tavallista aikaisemmin rippille, koska rovasti Juho Silvennoinen oli valittu Kirvun kirkkoherraksi, jonne hän muutti toukokuun 1. päiväksi.

Muutenkin tämä rippille pääsy oli sitten viimeinen Sakkolan kirkossa, jota me silloin rippille päässeet - ehkä onneksemme - emme vielä tienneet. Ei kuitenkaan ollut kuin seitsemän kuu-
kautta enää jäljellä käydä Sakkolan kauniissa ristikirkossa. Ja viettää se viimeinen lämmin kesä Sakkolassa ennen kuin vyöryivät sinne sellaisen järjestelmän sotajoukot, jotka eivät koskaan ole mitään muuta saaneet aikaan kuin tuhoa ja hävitystä.

Mutta palaan vielä kirjoitukseni alkuun. Muistan, oli vielä talvikeli kun läksimme isän kanssa reellä ajaen Sakkolan asemalle, jätimme hevosen Ukosen Matin kaupan pihaan puomiin kiinni, loimi selkään ja heiniä eteen. Raudusta tullessa henkilöjunassa menimme Käkisalmeen. Ensiksi ostimme Pitkämäen varren pukuliikkeestä rippipuvun, ulsterin ja muuta tarpeellista.

Sen jälkeen siirryimme Niilo Pettisen kultaseppäliikkeeseen katsomaan kelloja, kun kerran poika pääsee rippille, niin pitäähän silloin olla taskukello ja komeat kellonperät päälle. Ja niin katselimme eri merkkisiä kelloja, kunnes kelloseppä alkoi esitellä omalla lii-
kemerkillään olevaa hopeakuorista kelloa. Kellotaulussa luki: N. Pettinen Käkisalmi. Hinta siinä oli senaikaista rahaa noin 700 markkaa.

Tähän kelloon lopulta päädyimme ja hyvän kellon sainkin. Se oli kymmeniä vuosia jokapäiväisessä käytössä,

tosin arkisin suojakotelossa, etteivät kultaukset kuluneet. Vain pyhinä käytin kelloa ilman suojusta. Kun sitten rannekellot yleistyivät eikä enää kello-
taskujakaan ollut housuissa, jäi taskukelloni vähitellen pois käytöstä. On se vieläkin lähes uuden veroinen ja varmasta käyntikunnossa, rakkaana muistona isän ostamasta kellosta.

Tuskin näitä Pettisen omalla nimellä olevia kelloja on tänään enää käytössä montaakaan, ja se on varmaa, että koskaan ei enää voi ostaa alkuperäistä uutena. Ei ole olemassa Käkisalmea, ei Pannusaarta 1939 jälkeen. Vain kello-
ni on muistona minulle ajasta, jolloin sai elää vuodet rippikouluikäni saakka. Sen jälkeen siellä ei mikään ollut ennallaan, vaan seurasi totaalinen hävitys koko pakkoluovutetussa Karjalassamme.

Eino Naskali
Pannusaari,
Lempäälä

Retki pohjoisille luovutetuille alueille

Karjalan Liitto järjestää tutustumismatkan pohjoisille luovutetuille alueille elokuun 3.-8. päivä. Tarkoituksena on tutustua vanhasta Sallasta kolttien Petsamoon.

- Ryhmät ovat viime kesinä onnistuneet yleensä saamaan luvan Sallasta rajanylitykseen, kerrotaan liitosta.

Ensimmäinen yöpyminen on Kantalahdessa, seuraavat kaksi Muurmanskissa. Matka yltää Jäämerelle asti. Ohjelmaan kuuluu myös käynti Petsamon luostarissa ja yöpyminen Zapoljarnyissa.

- Matkalla tavataan paikallisia oppaita, jotka kertovat seudun luonnon tilasta, elämästä ja kulttuurin säilymisestä. Koko matkareitin kattavan alueen sotahistoria on myös teemana.

Matkan oppaina toimivat Vesa Haataja, Salla-seuran sihteeri ja Pro Kutsa-luonnonsuojeluyhdistyksen puheenjohtaja, sekä metropoliitta Leo. Hän esittelee myös ortodoksisen kirkon vaihteita reitin ja vuosisatojen varrelta.

Matkan lisätietoja voi kysellä matkatoimisto Finnsovista 09 - 694 2511.

Sakkolan sotainvalideilla ja -veteraaneilla vuosikokous

Sakkolan sotainvalidit ja -veteraanit kokoontuivat 3. huhtikuuta 1998 Kangasalan Nattariin Kaarlo ja Laila Huuskan kotiin vuosikokousta pitämään. Aivan kokouksen alussa teimme kun-
niaa seisaalleen nousten poisnukkuneiden muistoksi hiljentyen.

Kerhon kunniapuheenjohtaja Martti Karonen toivotti kokousvieraat tervetulleeksi käsittelemään vuosikokoukselle kuuluvat asiat. Karonen puhui myös kerhon perustamisen ajoista ja antoi laajan selonteon Sakkolan sotainvalidien osaston perustamisesta 55 vuotta taaksepäin. Mieleen palautettiin vielä Kiviniemessä sankarihauta-
alueella pidetty 55-vuotisjuhla Sakkolan kirkon raunioilla, seppelten lasku ja puheet. Karonen luki lisäksi Veljesliitolta tulleen adressin.

Kokouksen osanottajat pyysivät Ka-

rosen kokousta johtamaan. Lauri Lampu kutsuttiin sihteeriksi. Kaikki toiminta käytiin läpi ja sitten valittiin uusi hallitus. Yksimielisesti kunniapuheenjohtaja Martti Karonen pyydettiin edelleen jatkamaan puheenjohtajan tehtävässä, varapuheenjohtajaksi tuli Risto Jääskeläinen Pirkkalasta sekä hallitukseen Kaarlo Huuska Kangasala, Aarne Naskali Lempäälä, Eeva Koiranen Lempäälä, August Viskari Lempäälä, Eino Koppanen Pirkkala, Väinö Tenkanen Vantaa, Lauri Lamppu Valkeakoskelta sihteeriksi. Pöytäkirjaa tarkastavat Kaarlo Huuska ja Eeva Koiranen. Tili-
asiat hoitaa edelleen Aune Karonen Tampereelta, tilintarkastajina toimivat Laila Huuska Kangasala ja Irja Lamppu Valkeakoski. Tilinpitäjä Aune Karoselle kokous antoi kiitosmaininnan hyvin tehdystä työstä ja kirjanpidosta.

Hallituksen jäseniin ja "virkailijoihin" eri paikkakunnilta voi ottaa yhteyttä sotainvalidien ja -veteraanien asioista - tällaista toivomme kovasti!

Kerhomme toiminta on ainutlaatuisen koko maassa, onhan Sotainvalidien Veljesliittokin antanut kiitosta työstämme. Veljesliitto toivookin meidän pitävän 60-vuotisen juhlan - saas nähdä.

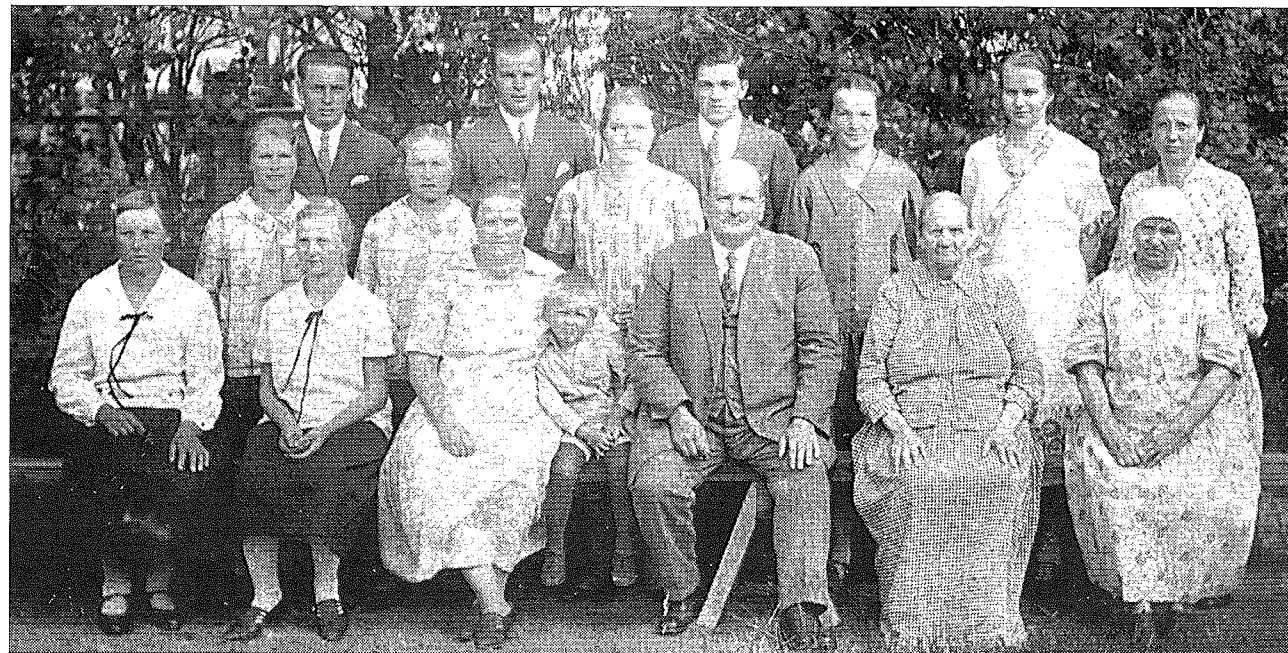
Kokousasioiden päätettyä puheenjohtaja piti isäntävälle komean puheen kiittämällä mahtavista tarjoiluista, ja laulamalla Jo Karjalan kunnalla lehtii puu.

Kokousväki yhtyy kaikkiin kiitoksiin.

Kerhon puolesta

Lauri Lamppu

Virkin väkeä vuonna 1928

Viktor Virkki, eturivissä kolmas oikealta, läheisineen poseeraa Sakkolassa vuoden 1928 paikkeilla. Kuva on Tyyne-Kerttu Virkin albumista.

Marja- matkalla kului koko yö

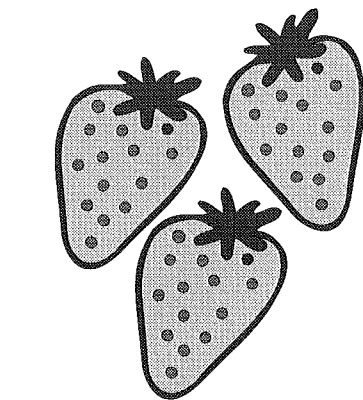
Myös ennen vanhaan nuoret keksivät tapaamiset ja yhteiset hovit. Tällainen tapaaminen on ollut muurainretki Sakkolan suursuolle, oli ehkä vuosi 1923 tai -24. Muistan kotimäkeni tyttöjen riemun, kun he iltalypsyn jälkeen lähtivät ämpärit käsivarrella muurameen.

Pyhäjärven Miissuan ja Porsaanmäen kylien maat ulottuivat suolle. Meillä Vesikoilla oli suonlaidassa sammalsarrain. Sinne kokoontuivat parhaana muurainaikana monet kylän nuoret, muisteli 1908 syntynyt ystäväni.

On ollut hyvä marjavuosi, joukolla käveltiin suon toiselle laidalle, luonnon muodostamille muurainpenkeille. Marjastaminen oli naisten työtä, pojat heittivät joskus kourallisen mielitietynsä ämpäriin. Ämpärit täyttyivät nopeasti, piti tietysti kilvata ja näyttää, miten nopea olen. Palattiin sarraimelle ja etsittiin sammalpaali istuimeksi, tietysti katsottiin, kuka tulee vierelle istumaan. Siinähan istuttiin koko yö!

Tytöillä oli eväät mukana, piirakat ja kakkarat laitettiin yhteisiksi. Voi sitä yhdessäolon riemua, mutta sopihan suolle ääntä! Sarraimessa oli lattiana muutama lauta, ei voinut leikkiä eikä tanssia.

Nyt alettiin laulaa. Tällaista yhdessäoloa muisteli mieheni eno. Hän oli vuosikymmenet ollut Amerikassa, tuli elämänsä viimeiset vuodet viettämään Suomessa. Erikoises-

ti hän muisteli Voloskan tyttöjä, jo olivat hyviä laulajia. Joukossa oli kaksi Kuisman sisarusta, ei niiltä tytöiltä laulut yhdessä yössä loppuneet! Jos sanat alkoivat vähetä, keksivät kohta lisää. Nuotit olivat aina mukana.

Laulaen, nauraen ja mukavia haastellen kului yö. Vähän torkahdettiin mielitietyn olkaan nojaten. Aurinko oli jo korkealle, marjat olivat painuneet ämpäreissä. Kiireesti mentiin täyttämään ämpäri vielä sen mielitietyn pojan kanssa. Matkaa kyliin oli 4 -5 kilometriä, oli jouduttava aamulypsymme. Lypsyn jälkeen oli vapaapäivä, niin talontytöillä kuin apulaisillakin. Emännät olivat mielissään marjoista ja sanoivat: "Nuores ei uo lepo hukas, saat maata iltaa ast". Hyvin nukutti vilpoisassa aitas-
sa, valvottu yö vaati veronsa.

Mitä lienee jäljellä muurain penkeistä? Marjamiehet ovat jo menneet maanrakohon.

Toini Pelkonen

Sanan- parsia satokauden alkajaisiksi

Tytöt ei lopu kirkost eikä kukat tattarist. (Sakkola).

Tattarj taloks tekkyö, tai talotto-maks. (Sakkola)

Heinänyönti o helppoo työtä, senko lyöp ja luiskajaa. (Kivennapa)

Kuka kerra kesä töitä tekkyö, ni se joulut joute pitteä. (Joutseno)

Älä syö siementä, neät näkeä monta vuotta. (Sakkola)

Ei siint uo kyntäjäksi kenne takapuolj kärpäsi hossuu. (Sakkola)

Pajupehko ja talopoika o vaikat hävitteä. (Räisälä)

Jos neäjet nälä tulluo, ni kyyristä kyntämeä, roatistai roatamaa. (Sakkola)

Moa kasvoa moatessai, pelto piehtaroijessai. (Sakkola)

Nii totine ko lantuistuttaja. (Kirvu).

Tähkä siel, toine teäl; yheksä viikkua uutisie. (Räisälä)

Pie luuka (aura) siip kirkkaan. (Räisälä).

Atra arvoist parrai, nuotta kalapyytöistä. (Sakkola).

Lampu Matu pelmannikello

A mist heä lienyö Matu sen koappikello hommant. Ol se ainaki eriskummane kapine. Sait sannuo sitä yhelviisii Könni-kelloks tai Kölni-kelloks etkä kummaskoa valehelt yhteä enempeä. Se ko neät muute ol Könni-kello tapane, mut soitti Kölni tuomiokirkokello nuotil.

Muihe kelloloi yhe lyönni sijast teä otti ja pelas koko värsyn, puole kohal puol värsyy ja varti vaijoa tai yl täyve tunni viel varttivärsyn. Kahe aikoa se soitti värsyys kaks kertoa ja puole päivä ja yö aikoa tietyst kakstoist värsyy peräkkäi.

Sitä kahetoist lyöntii soitelles se jo varttitunt vierähtki nii jot se varttivärsyky sai tulla sammoa syssyy.

No eihä sen tietyst olt pakko kaikie aikoa pelata, saiha sen panna ramppii nii jot sielt lyönni ajal kuulu voa pien rapsahus. Mut ko se seissä tökötti siin elotuva seinäl eikä tuvas tavallisest kukkoa moant, ni ei se kenenkä unta haitant vaikei olt rampiskoa. Olpaha ikkeä ko se aja sävelradio.

Tai kyl se oikijastoa yhe kerra pientä ilkoa tek, ko unehtu se ramppii pano. Miepä hoastanki teän kaskun iha juurta jaksai:

Se näet ol tuo Lampu Matu se aja sakuloisist tos hevosmies enemmän ko kukkoa. Heä oikei kasvatti juoksijoi ja ravvuutti niil palkintoloi jos jonkivvärissii, iha ympär Suomie.

Hänel ol moatila Petäjäjärve Ryhmäs, eikä iha mitätö oltkoa. Sitteki heä tarvits lisseä leänii ja ost Ojaniemest toise tilan, mihi sit muutti perreinie elämeä. Nii hänel sit ol maita Ryhmäs sekä Ojaniemes ja vähä sil välilki, noapur-

kyllii ko olliit.

Justii siin välmäl olliit ne eriskummallist paltiet, korkijat hiekkaharjukumpariet, joihe päiväpuolis kasvo outoi ulkomoa puita: niinpuita (lehmuksia) kynnäppäitä (jalavia) ja peähepuita (pähkinäpuita). Manskatki siel paltiejuures kasvoit suuremmiks ko misseä muuval ja palteihe loaelt olliit syksymmäl iha punasenna puoloi. Sijapuol siel kasvo kans sekä sikkoi. Ei - ei mitteä tavallisii sakkulapor-saita. Metsäsikkoi olliit, mitä muuval sanotoa mäyriks. Ne olliit kaivaniet pesäkolojoo moni paiko paltiekuppeisii.

Ko Lampu Matu ol hevosii, ni heä tarvits niil valjaksii. Suvanno vastapuolel Purpua kyläs asu yks kätevä valjasnikkar, Juhana Tiinus nimelteä. Häne käsisseä syntyit seuvo parroat vempeliet ja se vemmelpuu - se pitää olla kynnäppeätä. Tiinukse Juhana tek vempeliet Lampu Matunki hevosil, ja nii hänel tietenkä ol lupa ottoa mieli-meäri kynnäppäitä Lampu Matu palteilt.

Sellaset vemmelpuureissult ol Tiinukse Juhana kerra illasuus tulos mestäst Lampu Mati kartanol. Olalloa hänel ol oartosetakka sellane, jot sut jakso kantoa. Mikä häntä lie hiijant siel palteil ko män näi myöheä ja nyt vähä levähettyä ja Matu kans tarinoijes alko ilta hämärtämmeä. Matu siin uhuuomoa jot "Mihi sie nyt yö selkeä keskel Suvantuo meinoat lähtie?" Paltist vierasta jeämeä talluo yöks.

No mikä hänes - koi Juhanal olt suurempoa kiirettä mihikeä ni lupas jeäheä. Hänel tehti tila elotuva lattijal, siihe koappikello juurel.

Ilma tietämättä kello konstiloist tuo taivoallista Tiinukse Juhana alko makkoamaa tuvas ja isäntäväk oikas itsies omal puolelloa peräkammaris.

Lamppuloisii puolest tuntu yö mäneni niiko ei mitteä. Oamul havaittii totuttuo tappoa kuko kiekuu ja ko Matu tul patistammao vierasta oamukohvil ni tuvas ei näkynt risti sielu. Potuska ja peitto siin voa sojottiit lattijal mut vieras oli tipo tiesseä.

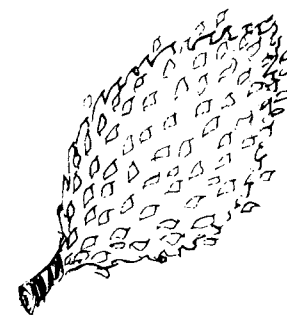
"Varraiha se vemmelnikkar o lähten-tki", tuumi Lampu Matu itseksie ja tais uhotu sammoa emännälleiki.

Tais siin kaksiki kesästä kuuta keretä kierähtämmeä ko Tiinukse Juhanalt vemmekyynäppäet hupeniit ja hänel tul toas asjoa Lampu Matu palteil.

Juhana nähhesseä Matu otti puhieks Juhana kevväise visitin: "Kui sie mänkerral nii varrai läksit ko et oamukohvii uotelt?"

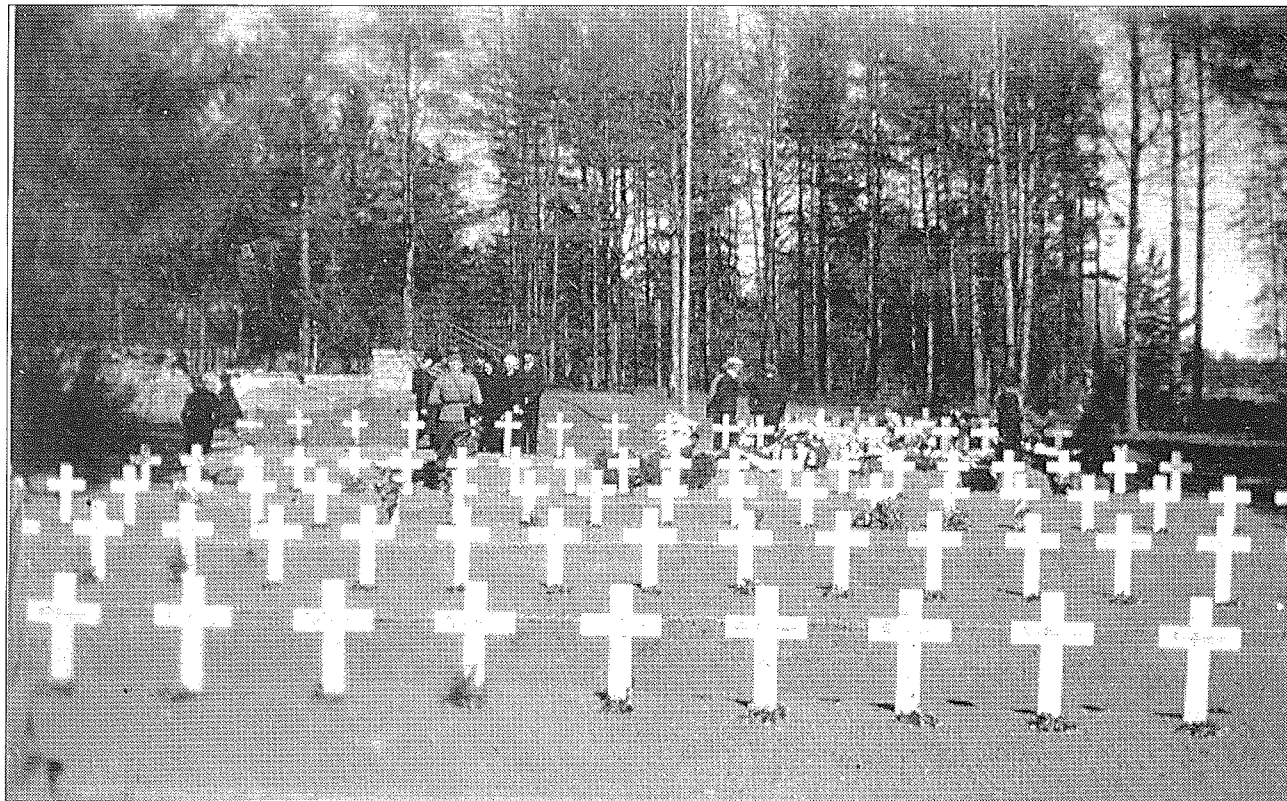
"Vai varrai", virkko Tiinukse Juhan. "Yömyöhä se miust ol. Läksi enneko unnie peäsin. Panitta miut makkoamao sammoa tuppoa sen pelmanni kans. Mikä lie olt miehijä, mut emmie suvaint kaikie yötä häne pimputtamistoa kuunnella".

Eka Karppanen

Tilaa sinäkin oma Suvannon Seutu!

Sakkolan sankaripatsaan vihkiäiset elokuun lopussa

Urho Kallosen albumista on löytynyt vanha otos Sakkolan sankarihauta-alueesta.

Sakkolan kirkon raunioille pystytetään sankaripatsas kuluven kesän aikana. Patsaasta on tarkoitus tehdä samantapainen kuin entinenkin, vapaussodan aikainen, patsas oli. Muistomerkkiin käytetään kaikki ne entiset osat, jotka on löydetty ja puuttuvat osat tehdään uudesta Karjalan graniitista.

Patsaan pystyttämiseen tarvittavat lupa-asiat ovat kunnossa. Olemme saaneet venäläisiltä viiranomaisilta haltuumme ja hoitoomme kappaleen entistä Sakkolan kirkkomaata. Meillä on lisäksi lupa pystyttää alueelle kirkon rappusille asennetun muistomer-

kin lisäksi entisen sankaripatsaan kaltainen muistopatsas isänmaansa puolesta henkensä uhranneiden suomalaisten sotilaiden muistoa kunnioittamaan.

Venäläinen toimittaja on luvannut, että patsaan kaikki osat ovat paikalla viikolla 26. Tavoitteena on, että sankaripatsas on pystyssä Sakkolan kirkon ja sankarihaudan välittömässä läheisyydessä viikolla 29.

Patsaanpaljastustilaisuus ja vihkiminen suoritetaan lauantaina, elokuun 22. päivänä 1998. Kaikki sakkolalaiset, sakkolalaisten jälkeläiset sekä sakkolalaisten ja

Sakkolan ystävät ovat tervetulleita tilaisuuteen.

Säätiö ei järjestä mitään erillistä kuljetusta eikä varaa hotellihuoneita kyseisen juhlan järjestelyjen yhteydessä. Jokaisen matkanjärjestäjän on itse huolehdittava matkustus- ja majoitusjärjestelyistä. Ne matkalle mukaan haluavat, jotka eivät tietä ketään, joka olisi matkaan järjestämässä, voivat ottaa yhteyttä allekirjoittaneeseen puhelinnumerolla 0500-741296. Pyrin auttamaan asiassa.

Hannu J. Paukku

Suvanto Säätiön valtuuskunnan puheenjohtaja

Hinkkasilla oma lehti

Hinkkasten sukuseuralla on oma lehti, joka ilmestyy neljä kertaa vuodessa. Päätoimittaja on Pirjo Hinkkanen Helsingistä, ja toimitusneuvostoon kuuluu viisi jäsentä. Lisäksi sukuseura on nimenyt joitain avustajia lehden tekemiseen – nuorta polvea unohtamatta.

Hinkkasten kesäinen sukukokous ja -juhla pidetään Hämeenlinnan Aulangolla 8.-9.8. Seuraava Hinkkas-lehti ilmestyy syyskuussa.

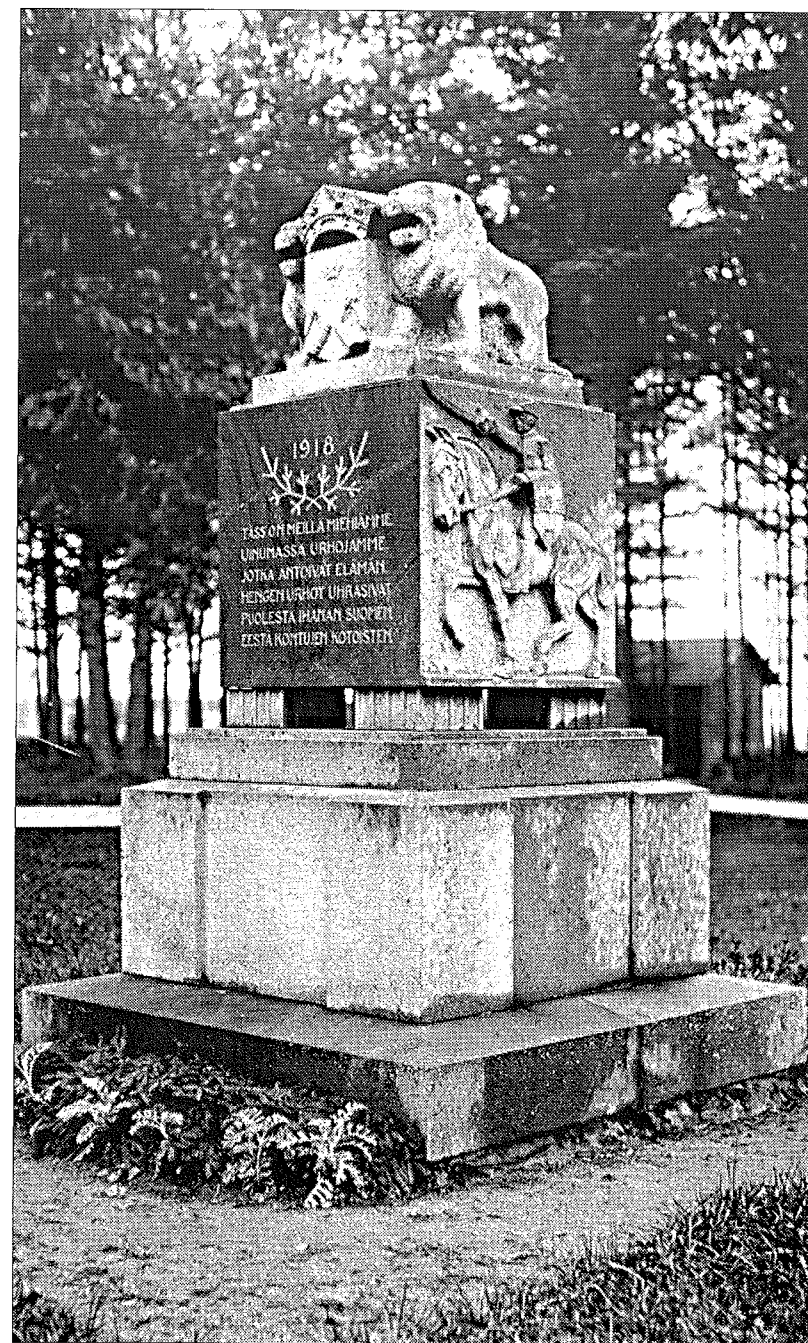
Näyttelytilaa tarjolla Helsingissä

Virkki-Käsityömuuseon Galleriassa Helsingin Mevhelininkadulla on tarjolla näyttelytilaa korvausta vastaan. Tila on valvottu ja avoinna yleisölle viitenä päivänä viikossa.

- Olemme tietysti erikoistuneet käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksista tulevien ja yksittäisten taidekäsityöläisten tai käsityön erikoisalojen esittelyihin. Eritoten nuoret näyttelylepanijat ovat tervetulleita. Tilan voi vuokrata myös 2-3 esittelijää yhdessä, kerrotaan käsitömuuseolta.

Käsityöneuvos Tyyne-Kerttu Virkilä on pitkä sarka käsityöiden saralla. Kesäkuun alussa Virkin 91-vuotispäivän kynnyksellä, Galleriassa avattiin katsaus T-K Virkin pitkäaikaiseen kauden Omin Käsin -lehden päätoimittajana. Näyttelyn on tehnyt opetusneuvos Raili Malmberg, ja se avattiin samaan aikaan myös Karjala-talossa Käsitömuuseon tiloissa.

Seuraavana on vuorossa heimonäyttely Tverin-Karjalasta, Inkerin-Karjalasta, Eestistä ja Aunuksesta. Syyspuolella jatkuvat Virkki-Säätiön perinnejuhlat tavalliseen tapaan: nimipäiväperinne ja Kiviniemen markkinat, Sana-ja sävel -juhla sekä kuusenkoristajaiset.

SANKARIPATSAS ALKUPERÄISESSÄ ASUSSAAN

Vanha kuva sankaripatsaasta alkuperäisessä asussaan. Uudistettu patsas jäljittelee mahdollisimman paljon alkuperäistä, mutta vasemman sivun ratsastajareliefi on jouduttu jättämään pois uudesta versiosta. Työ tehdään Antrean Kivi-veistämässä Suomessa suunnitellun mallin mukaan.

Vauhdikkaita tapahtumia pikkupojasta pitäen

Juhannustanssit päättyivät puukkotappeluun

Juho "Jussi" Haapsaaren kirjoittamaan elämäntarinaa mahtuu monta värikästä tapahtumaa poikavuosista miehuuteen ja eläkeikään. Sotilasmestarina eläkkeelle jäänyt Haapsaari on syntynyt 18.3.1910 – ja kuten itse huomauttaa, "muistini on erinomainen".

Oheiset kesäiset otteet ovat Haapsaaren elämäkertatarinasta, jonka hän on kynäillyt Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjoituskilpailussa "Vauvasta vanhuuteen, miehille".

Haapsaaren juuria on Metsäpirtissä. Hänen isoisänsä Mikko (s. 1832) avioitui Maria Luostarisen (s. 1849) kanssa ja tuli kotivävyksi Metsäpirtin Saaroisiin 1867. Juho Haapsaaren isä oli lapsista vanhin, Tahvo (s. 1868). Hän puolestaan avioitui Matilda Kiiskilän (s.1879) kanssa. Kiiskilän suku on lähtöisin Haapajärveltä Pohjois-Pohjanmaalta. Avioliitosta "Tildan" kanssa syntyi yhdeksän lasta, joista Juho Haapsaari on lauman keskimäinen ja ainoa vielä elossa oleva.

Haapsaari viettää eläkepäiviään Tampereella.

"Ensimmäinen muistissani pysynyt tapaus sattui, kun oli 2-3 -vuotias ja asuimme ns. uudessa talossa, joka oli rakennettu 1897. Meillä oli kylässä naapurin mummo, joka oli kovin kielevä ja kova puhumaan. Kesäkuinen päivä oli aurinkoinen ja kuuma. Äiti oli osatnut uuden lypsykiulun ja hän oli laittanut sen täyteen keitettyä vettä kiulun tiivistämiseksi ja nipun katajanoksia antamaan hyvää tuoksua.

Kiulu oli laitettu piiloon "häkkiin", mikä tarkoitti ison leivinuunin alaosassa olevaa syvennystä ja jossa kuivatettiin hellaa ja uunia varten puita eli halkoja. Minä en tiennyt asiasta mitään mutta huomasin, että sieltä häkistä nousi höyryä. No, tietysti sitä piti salassa koettaa, mitä se oli, ja armoton huuto oli seurauksena. Jalka nimittäin painui kiulun pohjaan ja sääri paloi pahasti. Kipu oli tuskallinen.

Kylässä ollut mummo lähti juoksujalkaa hakemaan Timohjeffin kaupasta jotain öljyä. Sillä välin etsittiin isä paikalle, jalka rasvattiin ja sidottiin, ja hevonen, "Lippo", valjastettiin. Lippo veti äiti, isää ja minua kohti Miikkulaisia, jossa oli lähin "verssali" - vastannee lähinnä lääkäintävääpeliä. Tämä iso valkotakkinen mies avasi kääreitä auki. Ne olivat tarttuneet sääreen kiinni, mutta mies kylmästi repi kääreet irti. Jussi huusi ja parkui, mutta lopulta verssali loihti lausumaan, että sorofnoo. Muistan kotimatkanikin, se oli paljon helpompi.

Toinen muistelu tapahtui noin 4-5 -vuotiaana. Meillä oli maantien laidassa vanha talo, jossa asui aikoinaan koko isoisän perhe, mutta nyt se oli jo laho. Oli heinäkuun alku ja heinätyöt käynnissä. Meillä oli lähellä Laatokan rantaa "Kokkasuo" -niminen isohko

maapalsta.

Keväisin osa maasta oli turvan alla. Muuttolinnut, etenkin kurjet, käyttivät sitä levähdyspaikkanaan. Minäkin olin sinä keväänä käynyt palstalla ja nähnyt kurkien lähtevän lentoon. Ne näyttivät isoilta harmailta lampailta, kun uiskentelivat tulvavedessä. Tällä kertaa minua ei otettu heinätoihin, vaikka olisin mieluummin lähtenyt mukaan. Kaksivuotias Eeva-sisko ja minä jäimme kotiin mummin hoitoon.

Olo kotona kävi kuitenkin pitkäksi ja ikävän tunne täytti mielen. Kävin lukemattomia kertoja vanhan tuvan ikkunasta turhaan katsomassa, näkykö jo heinämiehiä, ja joka kerta itkin itsekseni. Mummolle en kertonut tapahtumista. Erikoisesti mieltäni painoi se, etten ollut päässyt kurkia katsomaan. Enhän ymmärtänyt, ettei heinäkuussa enää ollut tulvaa saatika kurkia.

Hyvässä muistissa on seuraavakin tapaus Laatokan rannalta. Paikka oli nimeltään "Törötti", se oli sellainen niemen kärki "merelle" päin ja antoi osittaisen tullen suojan veneille. Paikalla oli useita kalastajien jääkellareita ja savusaunoja. Lohiverkot piti välillä kuivata savusaunoissa, ja talvella jäitä, "kapanoita", ajettiin kellareihin. Kesällä lohet olisivat ilman jäitä pian pilaantuneet. Kellarit pysyivät kylminä kesälläkin.

Olin noin 6-7 -vuotias, kun yhden naapurin pojan kanssa satuimme todistamaan tapausta, jollaista emme koskaan aiemmin olleet nähneet. Törötin rannasta oli yli kilometrin matka Lottein saareen, jossa myös oli muutama

savusauna ja veneitä. Saari oli noin 4-6 hehtaarin kokoinen ja sen ja niemen välillä oli vettä yleensä 2-3 metrin syvyydeltä. Sinä kesänä kävelimme avo-jaloin saareen, koska Laatokka oli näin kuivunut. Meistä tämä oli ihmisten ihme ja pelkäsimme, miten meidän kävisi, jos vesi yhtäkkiä syöksyisi matkalla yllemme. En muista myöhemmin kukaan kuulleen, mistä moinen veden vähyys johtui.

Unohtumaton tapaus sattui, kun olin noin 6-vuotias. Äiti ja vanhemmat sis-kot olivat pyykkituvalla äidin syntymäkodissa muutaman sadan metrin päässä meiltä. Oli kevät ja viljan kyl-vöaika. Hevonen oli ruokatauon ajaksi laitettu liekaan pyykinpesupaikan lähelle.

Seurasin, kun hevonen halusi nurme. Minua oli kyllä kielletty menemästä sitä lähelle, koska se saattoi joskus olla vihainen. Katselin huvikseni ja ihmetelin, kun hevonen oli vieläkin märkä, se kurkotti aina pidemmälle tavoittel-len ruohoa. Kiinnitysköysi oli noussut muutaman kymmenen senttiä irti maasta. Samalla läksin juoksemaan, tarkoitukseni oli mennä sisälle ja hypätä narun yli, kun se mielestäni oli niin matalalla. Hyppäsin, mutta jalkani takeruivat köyteen ja kaaduin.

Hevonen kai luuli, että nykäisin köydestä ja kauhukseni hyökkäsi kohti ja iski hampaansa kasvoihini. Siitä minulla on vieläkin nenän vieressä arpi muistona. Minulle oltiin vihaisia, kun en antanut hevosen olla rauhassa.

Toinen lähes samanlainen tapaus sattui puoli vuotta myöhemmin. Osapuolet vain olivat erilaiset. Jussi oli toinen ja kustaan, sedän pieni koiranpentu, oli toinen osapuoli. Kiusasini sitä ehkä liian kovakouraisesti, ja kun vain innostuin lisää ja painoin pääni liian alas, koiran naskalin terävät hampaat tarttuivat poskestani samasta paikasta kuin hevosenkin. Onneksi ei tullut kahta arpea, mutta kyllä koiranpentukin ymmärsi mitä tapahtui, koska se lähti kar-kuun."

Harpataanpa elämäntarinassa vuosia eteenpäin. Haapsaari on jättänyt taakseen koulupoika ja nuoruusvuotensa, ja on edennyt armeijassa alikersantiksi ja kouluttajaksi. Samoihin aikoihin kun Mäntsälän kapina oli jo selvinnyt, hän sai kolmen kuukauden työloman.

"Elämä jatkui ja tuli juhannus 1933. Lämmin juhannusaatto vietettiin kolkalla tanssien ja iloiten. Juhannuspäivänä oli järjestetty luonnon helmassa päivätanssit naapurikylässä. Paikan nimi oli Kapakkakangas. Olin juhannukseksi ostanut uudet housut, tennarit ja valkoisen tennispaidan. Kaikki aivan ihon myötäistä, ei löysää missään. Tupakkiasi oli paljastunut, jos sellainen olisi taskussa ollut. Siis oikea keikarin asu.

Tanssit alkoivat tuossa kahden maissa. Olin tiiviisti mukana, mutta siten mentiin erään miestut-tavan kanssa pusikkoon pissalle. Sankka lehtipuumetsä oli tanssipaikan ympärillä, kun Simo-nimen mies huusi pusikosta, että hei Jussi, tules tänne saat nyt ne lupaamani ryy-pyt. Mies itse oli jo kek-kulissa.

Tämä Simo oli porsas-parisniekka ja osti kaikkia teuraseläimiä. Olin vienyt viikkoa aiemmin hänen ostamiaan porsaita Raudun asemalle omien porsaiden kanssa. Sen vuoksi ryyppytarjous. Simo veti povitaskusta ison pullon, joka näytti olevan melko täysi. Otin pullon käteeni ja kysyin, että saanko tarjota kaverillekin. Simo kysyi kaverin nimeä, ja kun vastasin, hän katsoi poikaa tiukasti silmiin ja sanoi tämän isän olleen paskamaisen miehen, jonka takausvelkoja Simo oli joutunut maksamaan.

Samaan aikaan oli paikalle tullut juovuksissa eräs Teppo. Jolloin minä sain, että älä poikaa syytä, sillä onhan tässä meillä mies, jonka velkoja olemme maksaneet suuria summia ja varmistakseni sanojani huitaisin kädellä Teppoja. Huitaisu osui ja Tepon huuli kävi punoittamaan. Hän lähti tiehensä

uhkauksia sadatellen. Ryyppyt jäivät ottamatta ja Simokin lähti paikalta.

Me kaksi suoritimme asiamme ja palasimme tanssipaikalle. Koko tapahtuma oli jo pois mielestä, kun nuorin veljeni tuli luokseni ja sanoi, että Teppo etsi minua lähistöltä korttia pelaavan joukon luota ja että sillä oli pistooli kourassa. Veli kysyi, onko minulla mitään asetta, ja kun ei ollut, hän tyrkkäsi käteeni paljaan puukon.

Kun olin lopettanut tanssin ja tulin toisten joukkoon, kuusi sen kylän humalaista miestä piiritti minut. Läksin kävelemään pois päin, mutta he seurasivat. Piiri supistui ja yksi tuli aivan nenän eteen, haistatteli ja loukkasi. Vastasin, että jos haistettava on, niin sinä se olet, joka haistat. Vedin puukon esiin ja se mylläkkä, joka käytiin,

kesti vain pari minuuttia. Minä sain neljä viiltoa ja sivusta yhden vaikean iskun, joka läpäisi keuhkon. Meinasin tukehtua, kun ilman kulki tämän reiän kautta, ennen kuin sain sormeni reikään. Kuusi miestä saivat hekin osansa jokainen.

Veljeni juoksi hätään ja sanoi, että nyt lähdetään. Hetken päästä kaaduin ruispeltoon ja menetin tajuntani. Linja-autolla vietiin kaikki lääkäriin sidottavaksi. Matkani johti Viipuriin lääninsairaalaan.

Huhu oli kierrellyt, että Jussi on kuollut, mutta hyvä yleiskuntohni lienee auttanut elämään.

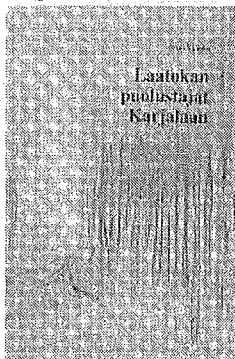
Seurasi oikeudenkäynti ja minut tuomittiin. Oikeuden mukaan olin syyllinen ja itse sitä mieltä, etten ollut tar-koituksella tappelemaan lähtenyt.

Kärsin rangaistukseni aikanaan. Vankilassa pääsin luottovangiksi ja tallimestari oli vankilassa suuri "virka", joita 800 miehen joukossa oli vain yksi. Siellä jos missä oli erinomainen tilaisuus analysoida suomalaisen miehen luonnetta ja mielialoja. Siinä mielessä tehokas ja havainnollinen "oppi-koulu" minullekin."

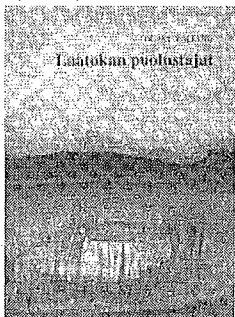

Tuhti lukupaketti

SUVANNON SEUTU-LEHDEN LUKIJOILLE!

(150,-)

(170,-)

Talvisodan taistelujen kuvaajan *Olavi Väliäho* kaksi viimeisintä kirjaa **LAATOKAN PUOLUSTAJAT & LAATOKAN PUOLUSTAJAT KARJALAAN**

Kesätarjouksena
yhteishintaan 200,-

- molemmat kirjat yli 300-sivuisia
- kuvitettuja
- nidottuja

torstaisin ilmestynvä, karjalaisuuteen erikoistunut **KARJALA-lehti**, 6 kuukauden tutustumishintaan & **LAATOKAN PUOLUSTAJAT**

tai LAATOKAN PUOLUSTAJAT KARJALAAN -kirja

Kesätarjouksena
yhteishintaan 220,-

TILAUSKUPONKI

- ☐ Tilaan Olavi Väliäho KIRJAPAKETIN yhteishintaan 200,- +läh. kulut
- ☐ Tilaan KARJALA-lehden 6 kuukauden tutustumishintaan ja _____ kirjan **YHTEISHINTAAN 220,-**

Karjala-lehti maksaa postimaksun

KARJALA-lehti

PL 4

53101 LAPPEENRANTA

Vastauslähetyssopimus 53101/12

Tilaajan nimi: _____

Osoite: _____

Tee tilauksesi oheisella tilauskupongilla tai soita puh. 05-5414 600 **KARJALA-lehti** puhelintilauksessa mainitse tarjouksesta. Lisäksi meiltä löytyy laajat valikoimat

- karjalaisaiheista kirjallisuutta
- Karjalan karttoja
- Lottatuotteita
- Asusteita ym. ym.

Kysy lisää!

Puh. 05-5414 600

KARJALA-lehti

UKKOSEN SUKUSEURAN

varsinainen suukokous pidetään sunnuntaina 9.8.1998

Ravintola Kalaxissa, Kuntokatu 5, Tampere. Kokous alkaa klo 11.00. Lounas klo 12.00 85 mk, lapset 3-12-vuotiaat 42,50 mk.

Sitovat ilmoittautumiset heinäkuun loppuun mennessä:

Laila Innanen puh- 040 504 9135 tai

Taisto Kaipainen puh. 02- 825 1098.

Sukukokouksessa on myytävänä suvun tunnuk-sella varustettuja paitoja. Tervetuloa!

SEURAAVA SUVANNON SEUTU

ILMESTYY

heinäkuun lopussa ennen Sakkolan pitäjäjuhlaa. Lehteen tarkoitettu aineisto pitää olla toimituksessa viimeistään perjantaina 3.7.1998.

Samaan aikaan, kun Sakkolan pitäjäjuhla vietetään Juupajoella, pyhäjärveläiset matkaavat omille juhlille Vpl. Pyhäjärvelle – ja valtaavat samaan aikaan Sakkolan.

- Pyhäjärveläisiä on useita satoja majoitettuna entisen Sakkolan alueelle Losevo-hotelliin Kiviniemeen. Pyhäjärvi-juhlat pidetään entisellä kotiseudulla 1-3.8.98, kertoo Reino Äikiä.

Entisöidyn SAKKOLAN SANKARIPATSAAN PALJASTUSTILAISUUDEN

matkalle 21.-22.8.1998 ERKKIAHOSEN

bussissa on TILAA 25 hengelle.

Lähtö Tampereelta, matkareitti lähtijöiden mukaan.

Majoittuminen puolihoitoineen

Hotelli Losevossa Kiviniemessä.

MATKAN HINTA 950 mk.

Matkalle ilmoittautumiset 10.7.1998 mennessä

Veli Niemiselle puh. 02- 7674028, autop. 050- 4404028.

Tarkempi matkaohjelma 10.7. jälkeen tai

heti bussin täytyttyä.

Lisätietoja Veli Nieminen tai

Erkki Ahonen, puh. 03- 3640857, autop. 0400-234798.

SANKARIVAINAJIEN PATSAANPALJASTUSJUHLAT SAKKOLASSA 21.-23.8.

3 pv **995,-**

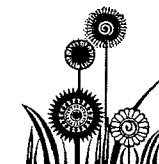
MAJOITUS:

Hotelli Losevo, Sakkolan Kiviniemi

HINTAAN SISÄLTYY:

- Bussikuljetus Suomi-Karjala-Suomi
- Bussikuljeus kirkolle
- Puolihoito alkaen menopäivänä illallisella ja päättyen paluupäivänä aamiaiseen
- LomaLinjan matkanjohtajan tai edustajan palvelut
- Viisumi

VARAUKSET:

VASTUULLINEN MATKANJÄRJESTÄJÄ

LomaLinja

ALEKSANTERINKATU 29 33100 TAMPERE
P. (03) 2140 405 FAX (03) 2226 538

SAKKOLAN HISTORIA

Toinen, uusittu painos Sakkolan historiaa on edelleen saatavana, samoin kirja Sakkolan kylät tuvasta tupaan.

Kirjoja voi hankkia Osuuspankkiriäntöörästä Lempäälässä.

Kirjoja myyvät myös Eino Kuisma, Punkalaidun, sekä Lempäälässä
Anneli Kuisma, Esteri Lopenen ja Aaro Viskari
Anneli Kuisma hoitaa postitettavat tilaukset, puh. 03- 3748 410

Sakkolan historia II maksaa 70 markkaa ja
Sakkolan kylät tuvasta tupaan 110 markkaa.
Postilähetystistä peritään lisäksi lähetyskulut.

**HANKKIKAA NYT PITÄJÄTEOKSIA
- VAIKKAPA LAHJAKSI!**

SAKKOLAN PITÄJÄ- JUHLAN VIDEO

Saatavissa nyt myös 50 minuutin mittainen pitäjäjuhlavideo kesän
1997 juhlista Sakkolassa. Tilaa värikäs dokumentti historiallisista
juhlallisuuksista Karjalan kotikunnilta hintaan 150 markkaa.

TILAUKSET:

Ilpo Kuparinen puh. 03- 3738 195, 254 0640 tai 0400 307 550
Videota voi myös noutaa Crane Video Oy:n toimipisteestä
Tampereen Näsilinnankatu 28
tai Vesilahdesta Kuparisen kotoa Rautialantie 525.
Tilauksia otetaan vastaan myös Suvanto-Säätiössä.

Muutimme Viialassa Yritystalo Parkkiin, ent. Nahkatehdas.

**- Autojen peltitöitä - Autojen maalauksia - Jarrutöitä -
- Huoltoja - Vanteiden hiekkapuhallusta ja maalausta -
- Muita hiekkapuhallus- ja maalaustöitä**

PIR – KONE OY

Töitä vastaanottaa Osmo Kankkunen,
puh. 03 – 5433653, 049- 929653, fax. 03- 3416279

PITO-KALAASI KY

Juhla- ja merkkipäiväpalvelu Aila ja Kati Heikkilä, Tampere

Puh. 03-343 3902, 03-266 2002

VALMISTAMME JUHLANNE KOTITEKOISIN TUOTTEIN!

JÄRJESTÄMME MYÖS OHJELMAA.

Putkiliike P. Nuora Ky

37560 KULJU

Puh. 367 6100

**TILAA SINÄKIN
OMA
SUVANNON SEUTU**

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆
*Seuraava lehti
ilmestyy heinäkuun
loppupuolella.*

SUVANNON SEUTU

Suvannon ympäristön
kotiseutulehti

Ilmestyy vuonna 1998 8 kertaa

Tilaushinta

80 mk/vuosikerta

Ilmoitushinnat

1 mk palstamillimetri (+alv 22%)

Toimituksen konttori ja osoite

Rautasema, 37550 Lempäälä
Puhelin (03) 374 8448 ilt.

Postisiirtotili

TA 359 751

Pankki

TSOP, 37500 Lempäälä
Tilinumero 522803-211955

Vastaava toimittaja

Marjo Ristilä-Toikka

Toimituskunta

Esko Kallonen
Eero Koppanen
Ritva Koski
Juha Kuisma
Hannu Paukku